

Sygn. akt VII U 1961/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Paweł Gołaszewski

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2014 r. w Warszawie

sprawy W. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania W. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 5 czerwca 2013 r. znak: ENMS/10/(...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W. Z. w dniu 15 lipca 2013r., za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie odwołanie od decyzji z dnia 5 czerwca 2013r., znak: ENMS/10/(...) odmawiającej jej prawa do wcześniejszej emerytury i wniosła o jej zmianę ewentualnie o uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez organ rentowy.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając zaskarżoną decyzję nie dysponował pełnym materiałem dowodowym albo nienależycie ten materiał zinterpretował, w szczególności nie podjął czynności

w celu analizy stanu faktycznego. W ocenie W. Z., prawo do wcześniejszej emerytury jest jej w pełni należne, gdyż spełnia warunek pracy w szczególnych warunkach przez okres co najmniej 15 lat. Organ rentowy wydając odmowną decyzję opierał się na świadectwie wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach wydanym w dniu 7 kwietnia 2008r. przez Zespół Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy

w S., które zawierało nieprecyzyjne formalno-prawne określenie charakteru wykonywanej pracy, niezgodne z literalnym brzmieniem wskazanym w rozporządzeniu. W dniu 25 czerwca 2013r. nastąpiło anulowanie tego świadectwa przez Zespół Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w S.. Organ rentowy nie podjął jednak kroków w celu ustalenia stanu faktycznego i w uzasadnieniu wydanej decyzji nie odniósł się do przypadku, w którym praca wykonywana w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego również jest kwalifikowana jako wykonywanie pracy w warunkach szczególnych (odwołanie z dnia 5 czerwca 2013r., k. 2 - 4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczona nie spełnia przesłanki co najmniej 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uznał za pracę w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia W. Z. od 1 października 1978r. do 31 grudnia 1998r. w Zespole Opieki Zdrowotnej Szpitala Powiatowego w S., bowiem w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 7 kwietnia 2008r. wymienione zostało stanowisko pielęgniarka-dyspozytorka, które nie jest zgodne ze stanowiskiem pracy wskazanym w wykazie A, dziale XII, pkt 1a zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. Jednocześnie organ rentowy poinformował, że zmienione, dołączone do odwołania, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 25 czerwca 2013r. nie wpływa na prawo ubezpieczonej do wnioskowanego świadczenia, gdyż stanowisko wskazane w tym świadectwie, tj. pielęgniarka-dyspozytorka nie jest wykonywane w zespołach wyjazdowych pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego, wymienionych w wykazie A, dziale XII pkt 4a zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. (odpowiedź na odwołanie z dnia 13 sierpnia 2013r., k. 8 - 9 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. Z., ur. (...), od dnia 1 września 1977r. do dnia 7 kwietnia 2008r. pracowała w Zakładzie Opieki Zdrowotnej - Szpitalu Powiatowym w S. jako pielęgniarka – dyspozytorka pogotowia ratunkowego, pielęgniarka koordynująca – (SOR) i w tym okresie od dnia 1 czerwca 1978r. do dnia 30 września 1978r. korzystała z urlopu bezpłatnego, a w okresach: od dnia 20 października 1993r. do dnia 25 października 1993r., od dnia 9 kwietnia 1995r. do dnia 11 kwietnia 1995r., od dnia 29 kwietnia 1996r. do dnia 10 maja 1996r., od dnia 1 kwietnia 1997r. do dnia 17 kwietnia 1997r., od dnia 16 kwietnia 1998r. do dnia 30 kwietnia 1998r., od dnia 8 stycznia 1999r. do dnia 18 stycznia 1999r., od dnia 28 kwietnia 1999r. do dnia 30 kwietnia 1999r., dnia 22 listopada 1999r., od dnia 6 grudnia 1999r. do dnia 10 grudnia 1999r., od dnia 17 grudnia 2004r. do dnia 18 grudnia 2004r., od dnia 23 czerwca 2005r. do dnia 24 czerwca 2005r., od dnia 17 stycznia 2006r. do dnia 26 stycznia 2006r. przebywała na zwolnieniach lekarskich. Ponadto od dnia 7 kwietnia 1994r. do dnia 12 kwietnia 1994r., od dnia 3 grudnia 1994r. do dnia 5 grudnia 1994r., od dnia 19 stycznia 1999r. do dnia 22 stycznia 1999r. oraz od dnia 26 lutego 2007r. do dnia 28 lutego 2007r. ubezpieczona korzystała z uprawnień przysługujących jej z tytułu opieki nad członkami rodziny (świadectwo pracy, k. 9 - 10 a.r., zaświadczenie z Powiatowego Szpitala w S., k. 23 a.r., zeznania W. Z., k. 61 - 62 a.s.).

Zgodnie z umową o pracę z dnia 1 września 1977r. W. Z. podjęła zatrudnienie u w/w pracodawcy, ówczynie występującym pod nazwą Zespół Opieki Zdrowotnej w S., na stanowisku pielęgniarki na czas określony do 31 maja 1978r. (umowa o pracę z 1 września 1977r., akta osobowe). W dniu 2 października 1978r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku pielęgniarki – dyspozytorki w Oddziale Pomocy Doraźnej (umowa o pracę z 2 października 1978r., akta osobowe).

Zgodnie z zakresem obowiązków dyspozytora Oddziału Pomocy Doraźnej ubezpieczona była odpowiedzialna m.in. za działalność biura wezwań i zespołów wyjazdowych stacji pogotowia ratunkowego i w tym zakresie była bezpośrednim pracownikiem działu wykonania usług. Dodatkowo jako dyspozytor była obowiązana punktualnie rozpocząć dyżur po uprzednim wykonaniu następujących czynności:

- zapoznaniu się z zarządzeniami wywieszonymi na ogólnej tablicy w stacji pogotowia ratunkowego;
- zapoznaniu się ze składem osobowym personelu usługowego wyznaczonego na dyżur w danym dniu;
- sprawdzeniu, który z pracowników z poprzedniej zmiany nie zdał swoich czynności

i z jakiej przyczyny;

- sprawdzeniu listy obecności pracowników przyjmujących dyżur.

Jednocześnie W. Z. odpowiedzialna była za uzgadnianie z dyspozytorem kończącym dyżur treści raportu z przyjęcia dyżuru, w szczególności zanotowanie numeru ostatecznego przyjętego wezwania oraz numerów wezwań niezalutowanych oraz podpisanie raportu, przyjmowanie wezwań pogotowia ratunkowego, kierowanie pracą zespołów wyjazdowych, sprawdzanie nadzoru i przestrzeganie dyscypliny pracy personelu, zajmowanie się kwestiami formalnymi związanymi z wyjazdem zespołu wyjazdowego. Dyspozytor w czasie pełnienia dyżuru był zobowiązany do stałego przebywania w lokalu biura wezwań. Niedopuszczalne było opuszczenie przez dyspozytora biura wezwań przez okres dłuższy niż 5 minut, jak i opuszczenia budynku stacji (§ 9 zakresu czynności i obowiązków dyspozytora oddziału Doraźnej Pomocy Zespołu Opieki Zdrowotnej w S.). W. Z. jako dyspozytor nie tylko przyjmowała zgłoszenia dotyczące wypadku lub innego zdarzenia powodującego konieczność wysłania zespołu wyjazdowego, ale i udzielała chorym i potrzebujących wskazówek i informacji dotyczących sposobu postępowania w sytuacjach zagrażających życiu lub zdrowiu (zakres czynności, k. 24 - 26 a.s., akta osobowe; zeznania W. Z., k. 61 - 62 a.s.).

W trakcie zatrudnienia, w roku 2001 W. Z. objęła stanowisko Pielęgniarki Koordynującej i Nadzorującej SOR i pracowała na tym stanowisku aż do dnia 7 kwietnia 2008r., kiedy to umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron (porozumienie stron rozwiązujące umowę o pracę, akta osobowe; wniosek z 25 października 2001r., akta osobowe; dokumenty dotyczące przeszeregowania W. Z., akta osobowe).

W dniu 22 maja 2013r. W. Z. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Do wniosku dołączyła kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, świadectwo pracy oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach (wniosek o emeryturę wraz z załącznikami k. 1 - 32 a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania organ rentowy przyjął za udowodnione okresy nieskładkowe w wymiarze 2 miesiące i 2 dni, składkowe w wymiarze 20 lat, 10 miesięcy i 1 dnia, tj. łączny staż sumaryczny ubezpieczonej w wymiarze 21 lat i 3 dni (karta przebiegu zatrudnienia, k. 37 - 38 a.r.). Jednocześnie ustalił, że ubezpieczona nie spełniła warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodniła okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z tym, organ rentowy decyzją z dnia 5 czerwca 2013r., znak: ENMS/10/(...), odmówił W. Z. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że nie uwzględnił okresu pracy od dnia 1 października 1978r. do dnia 31 grudnia 1998r. wykazanego w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 7 kwietnia 2008r., gdyż stanowisko pracy wykazane przez pracodawcę, tj. pielęgniarka-dyspozytorka nie jest zgodne ze stanowiskiem pracy wymienionym w wykazie A, dziale XII pkt 1a zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r., z którego wynika stanowisko pielęgniarki wykonującej prace: na oddziałach intensywnej opieki medycznej, anestezjologii, psychiatrycznych i odwykowych, onkologicznych, leczenia oparzeń oraz ostrych zatruc w bezpośrednim kontakcie z pacjentami oraz na oddziałach (działach) intensywnej opieki medycznej lub anestezjologii (decyzja odmowna ZUS z dnia 5 czerwca 2013r., znak: ENMS/10/(...), k. 39 - 40 a.r.).

Zespół Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w S. anulował świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wydane w dniu 7 kwietnia 2008r. i 25 czerwca 2013r. wystawił ubezpieczonej nowe świadectwo, w którym wskazał, że W. Z. była zatrudniona w Zespole Opieki Zdrowotnej – Szpitalu Powiatowym w S. w okresie od dnia 1 września 1977r. do dnia 7 kwietnia 2008r. i od dnia

1 października 1978r. do dnia 31 października 2001r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w „zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego” na stanowisku pielęgniarka (pielęgniarka – dyspozytorka), wymienionym w wykazie A, dziale XII, poz. 4a, pkt 3 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Służby Zdrowia (świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, akta osobowe).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i aktach osobowych ubezpieczonej, które w zakresie, w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne i wzajemnie się uzupełniały tworząc spójny stan faktyczny. Dodatkowo podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiły zeznania W. Z., które zostały ocenione jako wiarygodne, ponieważ korespondowały z dowodami z dokumentów, których autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie kwestionowała żadna ze stron postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. Z. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 czerwca 2013r., znak: ENMS/10/(...), jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440; zm.: poz.983, poz.1734, poz.1717) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1.okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2.okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te są ściśle i jasno określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby kobieta mogła nabyć prawo do emerytury powinna:

1. posiadać 20-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 55 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudniona przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia, sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05).

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Jednocześnie oczywistym jest, że świadectwo pracy czy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Dlatego też w ramach postępowania sądowego Sąd ocenia zarówno zasadność odmowy wydania przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jak i zasadność umieszczenia w świadectwie pracy wzmianki, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 listopada 2012r., III AUa 130/12, Lex nr 1236902). W razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianym w kodeksie postępowania cywilnego.

W rozpatrywanej sprawie jedyną kwestią sporną było to, czy praca wykonywana przez ubezpieczoną w Zakładzie Opieki Zdrowotnej – Szpitalu Powiatowym w S. w okresie od 1 października 1978r. do 31 grudnia 1998r. miała charakter pracy w szczególnych warunkach i czy w związku z tym ubezpieczona legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w takich warunkach. Spełnienie innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było zaś przedmiotem sporu. W. Z. z dniem 26 marca 2013r. ukończyła 55 lat, posiada ponad 20 letni okres składkowy i nieskładkowy i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Oceniając spełnienie spornej przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych należy ponieść, iż zgodnie z ust. 2 art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Pamiętać jednak należy, co jest szczególnie istotne w rozpoznawanej sprawie, że w świetle powołanych regulacji, pracami w szczególnych warunkach nie są wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami lub prace charakteryzujące się znacznym wysiłkiem fizycznym, lecz jedynie takie, które zostały wymienione w § 4-15 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. i w wykazach stanowiących załącznik do niego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014r., II UK 395/13, Lex nr 1455235). Dodatkowo, na podstawie § 1 ust. 2 w/w rozporządzenia właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych upoważnieni zostali do ustalenia w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazach A i B rozporządzenia. I tak, dla resortu zdrowia zostało wydane zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej (Dz. Urz. 1983r., N4 8, poz. 40 ze zm.), które z dniem 30 marca 2001r. utraciło moc na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2000r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2000r., Nr 120, poz. 1268). Obecnie ono więc już nie obowiązuje, ale jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 2010r. (sygn. akt II UK 218/09) „wykazy resortowe mają wciąż charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego czy centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych

i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową”.

W wykazie A, dziale XII załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w punkcie 4 jako wykonywane w szczególnych warunkach wymienione zostały prace w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego, bez sprecyzowania konkretnych stanowisk. Załącznik nr 1 do Zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej, precyzował więc w dziale XII – „W służbie zdrowia i opiece społecznej”, w punkcie 4 „prace w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego”:

a) zespoły pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego (w zespołach wyjazdowych i ambulatoriach pogotowia):

1. lekarz,
2. felczer,
3. pielęgniarka,
4. technik (laborant, przyuczony laborant) elektrokardiologii,
5. sanitariusz szpitalny,
6. sanitariusz (noszowy),

b) zespoły górniczego ratownictwa medycznego:

1. lekarz,
2. felczer,
3. pielęgniarka.

Ubezpieczona przez pewien okres wykonywała pracę pielęgniarki – dyspozytorki, później w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych wymieniane jest tylko stanowisko dyspozytorka i starsza dyspozytorka. Zdaniem Sądu – choćby z uwagi na treść zakresu obowiązków czy zeznań ubezpieczonej – jej praca nie polegała na wykonywaniu zadań przypisanych pielęgniarkom, ale zadań dyspozytorki, które - jak opisywała sama W. Z. - polegały na przyjmowaniu zgłoszeń od osób poszkodowanych lub zgłaszających wypadek albo chorobę, na podjęciu decyzji co do dalszego postępowania, udzielaniu informacji, zawiadamianiu służb pomocniczych. Tymczasem zawód pielęgniarki polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, które są wyszczególnione obecnie w ustawie z dnia 15 lipca 2011r. o zawodzie pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2011r., Nr 174, poz. 1039 ze zm.), a w okresie wcześniejszym były określone w ustawie z dnia 5 lipca 1996r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2009r., Nr 151, poz. 1217 ze zm.) oraz w ustawie z 21 lutego 1935r. o pielęgniarstwie (Dz. U. z 1935r., Nr 27, poz. 199). Zgodnie z art. 1 ostatniego z przywołanych aktów prawnych, który obowiązywał w dacie, kiedy ubezpieczona pracowała w ZOZ-ie w S., przez praktykę pielęgniarską rozumie się zawodowe wykonywanie następujących czynności:

a) pielęgnowanie chorych w zakładach leczniczych i domach prywatnych,

b) wykonywanie zleceń lekarza przy chorych,

c) pracę w zakładach leczniczych, instytucjach zapobiegawczych, zakładach opiekuńczych, instytucjach społecznych, szkołach, zakładach przemysłowych oraz domach prywatnych w zakresie szerzenia higieny ogólnej i osobistej, zwalczania epidemii oraz zapobiegania chorobom.

W. Z. w/w prac nie wykonywała w spornym okresie, choć niewątpliwie telefonicznie mogła udzielać wskazówek chorym bądź innym osobom zgłaszającym wypadek czy chorobę, jak należy postąpić. Ani w świetle powołanego przepisu, ani tych, które obowiązywały później i obowiązują obecnie nie jest to jednak stricte wykonywanie pracy pielęgniarki. Należałoby więc rozważyć, czy W. Z. jako dyspozytorka wykonywała pracę w warunkach szczególnych. Ta praca, czego nie sposób kwestionować – wiąże się ze wzmożonym wysiłkiem, ale jak już było wskazywane wyżej, nie każda praca wykonywana w narażeniu na kontakt z czynnikami niekorzystnymi dla zdrowia lub praca charakteryzująca się znacznym wysiłkiem fizycznym, może być kwalifikowana jako wykonywana w warunkach szczególnych, lecz jedynie taka, która została wymieniona w § 4-15 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. i w wykazach stanowiących załącznik do niego.

W zarządzeniu Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. praca dyspozytora nie została wskazana jako wchodząca w zakres prac wykonywanych w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego, co stwarza domniemanie, że nie była więc pracą w warunkach szczególnych. Dodatkowo podkreślić trzeba, że załącznik do w/w aktu prawnego uściśla w podpunkcie 4a), iż zespoły pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego, to zespoły wyjazdowe i ambulatoria pogotowia, a jak wynika z ustalonego stanu faktycznego ubezpieczona pracując w Zespole Opieki Zdrowotnej – Szpitalu Powiatowym w S., nie brała udziału w wyjazdach pogotowia ratunkowego ani nie świadczyła pracy w ambulatorium pogotowia.

Potwierdzenia powyższego stanowiska i domniemania płynącego z zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 lipca 1983r. dostarcza wynik interpretacji sformułowania, którym posługuje się wciąż obowiązujące rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, dziale XII, pkt 4 posłużono się sformułowaniem „Prace w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego oraz medycznego ratownictwa górniczego” bez precyzyjnego określenia stanowisk czy prac, które wchodzi w ten zakres. W. Z. z całą pewnością nie świadczyła pracy w zespołach medycznego ratownictwa górskiego, można więc rozważać jedynie, czy to, czym się faktycznie zajmowała w latach 1978 – 1998, było pracą w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 6 sierpnia 1987r. (III PZP 26/87), zaaprobowanej przez skład 7 sędziów wydający uchwałę z dnia 17 listopada 2011r. (III PZP 4/11), po analizie regulacji prawnych w zakresie struktury organizacyjnej i zadań zakładów służby zdrowia wskazał, że pomoc doraźna to bezzwłoczna pomoc medyczna udzielana osobom, które uległy wypadkom lub nagle zachorowały. Taką pomoc świadczą zaś lekarze, pielęgniarki czy inne osoby wykonujące zawód medyczny, przez co wyłączone jest dyspozytor. Takie stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy także w wyroku z dnia 12 stycznia 2011r. wskazując, że zwrot "pomoc doraźna" stanowi tylko doprecyzowanie kategorii pracowników pogotowia: oznacza pracowników pogotowia ratunkowego zatrudnionych przy pomocy doraźnej, a nie np. w charakterze dyspozytorów. Wprawdzie powołane orzeczenie zostało wydane w innej sprawie, nie dotyczącej pracy w warunkach szczególnych, jednak pojęcie „pomocy doraźnej”, które pojawia się w kilku aktach prawnych, musi być rozumiane jednakowo z uwagi na regulacje dotyczące struktury organizacyjnej służby zdrowia.

Sąd Okręgowy podziela powołane stanowisko, co zresztą znajduje potwierdzenie w załączniku do zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Zdrowotnej z dnia 12 lipca 1983r. Ubezpieczona jako dyspozytor nie świadczyła usług medycznych, jej zadania polegały w głównej mierze na prowadzeniu biura wezwań i zespołów wyjazdowych stacji pogotowia ratunkowego, w tym: przyjęciu wezwania, pokierowaniu pracą zespołów wyjazdowych, poinformowaniu zespołu wyjazdowego o zaistniałym zdarzeniu, jak i zajmowaniu się kwestiami formalnymi związanymi z wyjazdem karetki pogotowia. Podkreślić należy, że zgodnie z dokumentem, tj. zakresem czynności i obowiązków dyspozytora Oddziału Doraźnej Pomocy Zespołu Opieki Zdrowotnej w S., dyspozytor w czasie pełnienia dyżuru zobowiązany był do stałego przebywania w lokalu biura wezwań, tym samym W. Z. nie dysponowała możliwością bezpośredniego zajmowania się pacjentami, a relacje z nimi polegały jedynie na kontakcie telefonicznym.

Reasumując, zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wyklucza możliwość przyjęcia, że w okresie od dnia 1 października 1978r. do dnia 31 grudnia 1998r. ubezpieczona zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu prace w zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego. Tym samym, nie została wykazana jedna z podstawowych przesłanek, od której zależy przyznanie wnioskowanego świadczenia. Z tych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Odnosząc się do orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2014r. (sygn. akt II Uk 392/13) oraz z dnia 16 listopada 2010r. (sygn. akt I Uk 124/10), na które powołał się pełnomocnik ubezpieczonej, należy wskazać, że nie powodują one zmiany stanowiska. Przy dokonywaniu oceny uprawnień do emerytury w wieku obniżonym oraz w związku z odwołaniem się do przepisów resortowych, Sąd – co już było wskazywane - miał na uwadze, że zarządzenie resortowe nie jest źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach, jako że zarządzenie takie nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 Konstytucji RP), na co wskazał Sąd Najwyższy w drugim z wymienionych orzeczeń. Ta kwestia została więc już omówiona. Jeśli chodzi zaś o okoliczność, że W. Z. nadzorowała pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych, to z takim stanowiskiem Sąd się nie zgodził. Wprawdzie ubezpieczona musiała pokierować zespołem wyjazdowym, by świadczenia medyczne jak najszybciej zostały udzielone, pozostawała z zespołem wyjazdowym w stałym kontakcie, lecz jeśli chodzi o same świadczenia medyczne, to ich udzielania nie nadzorowała, w każdym razie nie wynika to ani z jej zeznań, ani z zakresu czynności.

W wymienionym wyroku z dnia 18 marca 2014r., ale i w wielu innych, Sąd Najwyższy wskazywał, że nadzór może być elementem pracy w warunkach szczególnych i osoba go sprawująca także wykonuje pracę w warunkach szczególnych. Jednak praca „osoby nadzorującej” także musi być przyporządkowana do odpowiedniej pozycji w wykazie A i w w/w orzeczeniu oraz innych dotyczących tej kwestii, wskazywany jest punkt 24 działu XIV, wykazu A - „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. W. Z. ani nie wykonywała kontroli międzyoperacyjnej czy kontroli jakości produkcji, nie sprawowała też dozoru inżynieryjno – technicznego, a więc z uwagi na wskazywane przez pełnomocnika kierowanie zespołami wyjazdowymi, jej praca nie mogła zostać potraktowana jako wykonywana w warunkach szczególnych.

Z przyczyn wskazanych Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)